

บทที่ 5

สรุป และอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน 3 แบบ คือ แบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย อีกทั้งแตกต่างกันตามเพศ จะมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับใด และแตกต่างกันเพียงใดในด้านความมีระเบียบวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ตลอดจนความมีมารยาท

กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองพัทยา 8 สังกัดเมืองพัทยา กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จำนวน 30 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น ด้วยแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูกับกลุ่มประชากร 159 คน เป็นชาย 70 คน หญิง 89 คน โดยนำมาแยกจำนวนตามเพศ และแบบของการอบรมเลี้ยงดูด้วยการสุ่ม ประเภทละ 5 คน รวม 30 คน จากนั้น นำมาสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้วยแบบสังเกตพฤติกรรม 3 ด้าน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง (Two-Way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls)

สรุปผลการวิจัย

เสนอข้อสรุปผลการวิจัย จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และแบบสังเกตพฤติกรรม 3 ด้าน ซึ่งมีผลสรุปดังต่อไปนี้

ความมีระเบียบวินัยในตนเอง

1. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ความมีระเบียบวินัยในตนเองของนักเรียนอยู่ในระดับดี
2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับแบบของการอบรมเลี้ยงดูในพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ความมีระเบียบวินัยในตนเอง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่ได้รับการอบรม เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน แบบปล่อยปละละเลย มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมความมีระเบียบวินัยในตนเอง ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05
4. นักเรียนหญิง มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ความมีระเบียบวินัยในตนเองสูงกว่า นักเรียนชายที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05
5. นักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรม เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน แบบปล่อยปละละเลย มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ความมีระเบียบวินัยในตนเองสูงกว่านักเรียนชาย ที่ได้รับการอบรม เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

1. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับแบบของการอบรมเลี้ยงดู ในพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่ได้รับการอบรม เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน แบบปล่อยปละละเลย มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05
4. นักเรียนหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม สูงกว่านักเรียนชายที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05
5. นักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรม เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน แบบปล่อยปละละเลย มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมสูงกว่า นักเรียนชายที่ได้รับการอบรม เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05
6. นักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรม เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมสูงกว่านักเรียนชายที่ได้รับการอบรม เลี้ยงดูแบบ เข้มงวดกวดขัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในการศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนเมืองพัทยา 8 ในเมืองพัทยา มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ความมีระเบียบวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และความมีมารยาท

คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ความมีระเบียบวินัยในตนเองอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 136.50$) ความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 218.87$) ความมีมารยาทอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 114.97$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานในข้อ 1. ที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนมีพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความมีมารยาทอยู่ในระดับต่ำ เหตุผลที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมทั้ง 3 คุณลักษณะอยู่ในระดับดี ปานกลาง และดี เนื่องจากคณะกรรมการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสังเกตพบว่า ในภาคเรียนที่ทำการศึกษานั้น ผู้บริหารการศึกษา กองการศึกษา เมืองพัทยา ได้เร่งรัดนโยบายด้านจริยธรรมตามคำสั่งของสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จึงทำให้ หัวหน้าสถานศึกษา ครูประจำชั้น ครูผู้สอนประจำวิชา ดุแล กวดขัน เอาใจใส่นักเรียนในเรื่องลักษณะนิสัยที่ดี การปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด การดูแลรับผิดชอบงานตามหน้าที่ของนักเรียน จึงทำให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยของตนเองในระดับดี สำหรับพฤติกรรม ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักเรียนที่อยู่ในระดับปานกลางนั้น ถึงแม้ว่าครูผู้สอนประจำวิชา ครูประจำชั้น ดุแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และสม่ำเสมอตามย่อมมีบางส่วนที่บกพร่องไปบ้าง เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ต้องมีหน้าที่ทางบ้านมาก ลักษณะครอบครัวอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความเจริญทางวัตถุสูง ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพขายบริการให้นักท่องเที่ยวจึงมอบหมายหน้าที่ งานบ้านส่วนใหญ่ให้นักเรียนซึ่งเป็นบุตรหลานช่วยเหลือดูแล จึงทำให้งานที่รับผิดชอบในโรงเรียน บกพร่องไปบ้าง แต่ก็ถือได้ว่าอยู่ในเกณฑ์ที่พอใช้ สำหรับเหตุผลที่ทำให้เด็กมีมารยาทอยู่ในระดับดี เนื่องจากภาคเรียนนั้นอยู่ในระหว่างการเร่งรัดการประกวดมารยาทไทยของนักเรียนในสังกัด เมืองพัทยา ทั้ง 10 โรงเรียน จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาตลอดจนครูทุกคน ดุแลเอาใจใส่เด็ก จึงส่งผลให้เด็กแสดงพฤติกรรมความมีมารยาทถูกต้องเหมาะสมอยู่ในเกณฑ์ดี

2. ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างเพศกับแบบของการอบรมเลี้ยงดูตามพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และความมีมารยาท

ผลการวิจัย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับแบบของการอบรมเลี้ยงดูตามพฤติกรรม ทั้งสาม ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4 ที่ตั้งไว้ว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับแบบของการอบรมเลี้ยงดู ไม่มีอิทธิพลต่อความมีระเบียบวินัยในตนเอง สาเหตุที่ผลการวิจัยปรากฏมาเช่นนี้ เนื่องจาก ความแตกต่างระหว่างเพศ และการอบรมเลี้ยงดู ส่งผลต่อคะแนนพฤติกรรมทั้งสามคุณลักษณะในทิศทางเดียวกันหรือในขนาดเดียวกัน

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ กับความมีระเบียบวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม ความมีมารยาท

จากผลการวิจัยเมื่อเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในแต่ละแบบมีระเบียบวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความมีมารยาท ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 2 ที่ตั้งไว้ว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ความมีระเบียบวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความมีมารยาทสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย และเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน จะมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยทั้ง 3 ด้าน สำหรับเหตุผลที่ทำให้การอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 แบบ ไม่แตกต่างกันในแต่ละพฤติกรรม สามารถอธิบายได้ดังนี้

3.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ กับความมีระเบียบวินัยในตนเอง

ผลการวิจัย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 และขัดแย้งกับงานวิจัยของ บัณฑิตา สักดิ์อุดม (2523: 33) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยในตนเองกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 3 แบบ ทั้งแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน แบบปล่อยปละละเลยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในกรุงเทพฯ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีวินัยในตนเองมากกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับเหตุผลที่ทำให้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐาน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของบัณฑิตา เนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน สำหรับเมืองพัทธานันท์ ถึงแม้ว่าจะมีความเจริญทาง

วัดอุบลารามกรุงเทพฯ แต่เป็นสถานที่ที่มุ่งบริการนักท่องเที่ยวในทุกรูปแบบ ตามความพอใจของนักท่องเที่ยว เป็นสำคัญ จึงทำให้ผลการวิจัยที่ได้แตกต่างกัน อีกทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ความมีระเบียบวินัยในตนเองต่างกันซึ่งของมัลทิคา ใช้แบบสอบถามตรวจสอบความมีวินัย แต่ผู้วิจัยใช้แบบบันทึกการสังเกต เพื่อตรวจสอบความมีวินัยจึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยปรากฏออกมาแตกต่างกัน และสาเหตุอีกประการหนึ่งคือผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น ครูผู้สอนประจำวิชา เอาใจใส่กวดขันความประพฤติเด็กอย่างเคร่งครัดและสม่ำเสมอ จึงส่งผลทำให้เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันทั้ง 3 แบบ มีพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในตนเองใกล้เคียงกันในระดับดี จึงทำให้ผลการวิจัยไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

3.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ กัน ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

ผลการวิจัยซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 2 และขัดแย้งกับงานวิจัยของ เพค และ ฮาวิกเฮิร์ส (Peck and Havighurst 1963: 12) ที่ศึกษาพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีบรรยากาศประชาธิปไตย มีความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีบรรยากาศแบบเข้มงวดกวดขันอีกจึงขัดแย้งกับงานวิจัยของ คณีย์ งามมานะ (2518 : 76) ที่ศึกษากับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 7 ปีการศึกษา 2517 ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่เกินไป มีความรู้สึกรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยที่ระดับนัยสำคัญ .05 สำหรับเหตุผลที่ทำให้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนประจำวิชา ครูประจำชั้น ดูแล กวดขันเอาใจใส่ให้เด็กรู้จักปฏิบัติรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ จึงเป็นสาเหตุทำให้เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันทั้ง 3 แบบ มีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมใกล้เคียงกันจนทำให้ผลการวิจัยไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 และเหตุผลที่ทำให้ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ คณีย์ งามมานะ เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ศึกษาของผู้วิจัยต่างกัน โดยเฉพาะ สภาพแวดล้อมของเมืองพัทยา ประกอบไปด้วย สถานเริงรมย์ที่มุ่งบริการนักท่องเที่ยว เป็นสำคัญจึงทำให้ผลการวิจัยแตกต่างกันอีกทั้ง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน ซึ่ง คณีย์ งามมานะ ใช้แบบสอบถามตรวจสอบความรับผิดชอบ แต่ผู้วิจัยใช้แบบบันทึกการสังเกต เพื่อตรวจสอบความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม จึงอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้ผลการวิจัยแตกต่างกัน

3.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ กับความมีมารยาท

ผลการวิจัย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 2 มีสาเหตุมาจากในภาคเรียนที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น กวดขัน การปฏิบัติตนของนักเรียนอย่างมีมารยาทไทย เพื่อเข้าร่วมการประกวดมารยาทไทย ตามนโยบายของผู้บริหารกองการศึกษาเมืองพัทยา จึงทำให้เด็กประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทดี ใกล้เคียงกันจึงส่งผลให้ผลการวิจัยไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

4. เพศกับความมีระเบียบวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความมีมารยาท

ผลการวิจัย เกี่ยวกับเพศโดยส่วนรวม ปรากฏว่า เพศหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ความมีระเบียบวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้ว่า เด็กนักเรียนเพศหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ความมีระเบียบวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมสูงกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบัณฑิต พัดเย็น (2527: 38) ที่ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ความมีระเบียบวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม แบบ Projective technique ซึ่งผลปรากฏว่านักเรียนหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมความมีระเบียบวินัยแตกต่างจากนักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของมณฑิตา ศักดิ์อุดม (2523: 35) ได้ผลการวิจัยออกมาเช่นเดียวกัน คือ นักเรียนหญิง มีวินัยในตนเองสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมความรับผิดชอบที่สอดคล้องกับสมมติฐาน คือ งานวิจัยของสมโชค พูลนวม (2523: 60) ที่ศึกษาพบว่า นักเรียนหญิงมีความรู้สึกรับผิดชอบสูงกว่าชายที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยใช้แบบสอบถามความรู้สึกรับผิดชอบของนักเรียนในการศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ในกรุงเทพมหานคร แต่สำหรับพฤติกรรมความมีมารยาทนั้น ผลการวิจัยพบว่า เพศหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมความมีมารยาทไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนเพศหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมความมีมารยาทสูงกว่าชาย

สำหรับ เหตุผลที่ทำให้พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของเพศหญิงสูงกว่าชาย เนื่องจากสังคมและวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะครอบครัว และโรงเรียนกำหนดบทบาทของเพศหญิงในเรื่องจริยธรรมเคร่งครัดกว่าชาย แต่พฤติกรรมที่มีมารยาท เพศหญิงและชายไม่แตกต่างกันนั้นมิได้แสดงให้เห็นว่าบทบาททางจริยธรรม สังคมกำหนดทัดเทียมกัน แต่น่าจะเกิดขึ้นมาจากในภาคเรียนที่ศึกษานั้น นักเรียนกำลังฝึกการประกวดมารยาทตามนโยบายเร่งรัดของครูประจำชั้นและผู้บริหารสถานศึกษาจึง เป็นผลทำให้เด็กมีพฤติกรรมความมีมารยาทดีใกล้เคียงกันทั้ง เพศชายและหญิงจนไม่มีความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ .05

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูนั้น ควรจะกำหนดตัวคำถามให้ชัดเจน สอดคล้องกับน้ำหนักของคำตอบที่ให้เลือกเพื่อความเข้าใจตรงกันของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวอย่างเช่น ข้อความที่มีคำว่า "เสมอ" ในตัวคำถามนั้น หมายถึงขนาดที่เกิดขึ้นมาแล้ว ดังนั้นเมื่อนำไปใช้ควรตัดคำว่า "เสมอ" เสีย

2. ควรศึกษากับตัวแปร ฐานะครอบครัว อาชีพของพ่อแม่ ฯลฯ ซึ่งอาจจะได้รับความรู้เพิ่มเติมจากตัวแปรเหล่านี้ เนื่องจากเคยมีการศึกษาตัวแปรเหล่านี้ กับ "พัฒนาการทางจริยธรรม" และส่งผลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมจริง

3. ควรจะมีการวิจัยในแนวเดียวกันนี้อีก โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากขึ้น เพื่อความชัดเจนและลึกซึ้งของข้อมูล

4. ควรศึกษาวิจัยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านอื่น ๆ โดยใช้แบบบันทึกการสังเกต เนื่องจากเครื่องมือนี้สามารถให้รายละเอียดของพฤติกรรมได้อย่างแม่นยำ แต่ควรพิจารณาข้อบกพร่องในเรื่องระยะเวลาที่จะวัดให้แน่นอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของเครื่องมือให้วัดได้แม่นยำ